

En motvillig monark och en motbjudande bok

Recension.

Publicerad i Borås Tidning, 2010.

När jag skriver det här har stormen redan blåst förbi. Åtminstone har den mojnät. Eller för att vara exakt, ett snöoväder och en spionaffär har fått kvällspressen att lägga den så kallade ”kungaboken” åt sidan. Mindre än en vecka efter att den nått bokhandlarna (och i samma stund sålt slut) är dess innehåll redan gårdagens nyheter.

Den bok som enligt vissa förhandstips skulle krossa den svenska monarkin visade sig vara ett luftslott. Kanske rent av ett fuskbygge. På ett sätt är det synd. Boken har nämligen vissa kvaliteter.

Den 350 sidor tjocka boken är indelad i två delar där den första avhandlar Carl Gustafs liv fram till hans kröning vid 27 års ålder och den andra delen är den som kvällspressen ägnat sig åt.

Den första delen av boken är definitivt den mest intressanta, såvida man på allvar vill veta något om kungen alltså, och den tar sin början veckorna före Gustaf VI Adolfs död på Helsingborgs Lasarett 1973. Därefter får vi i tur och ordning följa den blivande konungen från småbarnsåren på Haga Slott, via hans skolgång och ut på världsomsegling med Älvsnabben i en berättelse som är rikt detaljerad och väldigt väl berättad. Även om fokus ligger mer på den blivande kungens vackra drag, framgång hos flickorna och hans morfars vänskap och samöre med Hitler än på hans förberedelser för trontillträdet är lästningen intressant. Medryckande rent av.

Andra delen, den som skapat bokens uppmärksamhet, saknar tyvärr de flesta av den första delens kvaliteter. Här blir historien om den vuxne monarkens vilda fester och påstådda otrohetsaffärer på diverse privata klubbar, jaktstugor, strippklubbar och privata lägenheter ett virrvarr av vagt bekräftat skvaller och rykten. Kanske är alltsammans sant. Kanske inte.

Som PR-apparat har förlaget spelat sina kort alldeles rätt. Först höll de boken helt hemlig i flera år för att på så vis låta författarna lägga sitt snaskiga pussel i fred. Sedan tog de vägen via kvällspressen till allmän kännedom. Innan någon hade läst boken i sin helhet, redan innan den

kommit från tryckeriet faktiskt, hade väl portionerade bitar av kakan redan delats ut till pressen. Allt för löpsedlarnas skull.

När de påstådda skandalerna så tagit sin sväng på kioskväggen under några dagar och kritiska röster började ställa frågor om källornas tillförlitlighet och blotta existens lades nya kort till den gamla leken. Nu fanns det vittnen och källor som påstods vara beredda att tala om det blev förtalsrättegång.

Någon sådan rättegång blir det dock sällan tal om när hovet står i den ena ringhörnan. Hovet har nämligen som väl beprövad strategi att först dementera och sedan gå vidare utan kommentarer.

De som försvarar publiceringen av boken säger att kungen ska granskas på precis samma sätt som andra viktiga personligheter i stadsapparaten. Det låter förvisso klokt, men det är en motsägelse. Sedan när räknar vi dessa personligheters privatliv till det allmänna intresset? Sedan när spelas deras privatliv för öppen ridå? Vad kungen gör i sängkammaren, oavsett vems sängkammare det är, hör till hans privatliv. Inte till det påstådda allmänintresset. Att här, som författarna gör, väga in säkerhetsaspekten av kungens eventuella rumlande är inte annat än ett fånigt sätt att i förväg två sina händer.

Sammantaget målar Den motvillige monarken upp en bild av en statschef med fel, brister och förtjänster. Med både bra och dåliga drag. Med flera sidor. Lite som folk är mest. Men i miljöer och sammanhang som vanligt folk sällan, eller aldrig, stöter på.

Tyvärr kan den skandalomsusade inramningen och dess uppmärksamhet stjåla fokus från bokens verkliga förtjänster. Dessa handlar mindre om kungens amorösa utsvävningar och vilda festande och mer om hans barndom, uppväxt och utbildning. Här är historien briljant berättad och överöst av intressanta, om än ibland pikanta, detaljer som tillsammans målar upp en tydlig bild av pojken, mannen och kungen Carl XVI Gustaf.

Björn Owen Johansson